

Мироненко С.В., к.т.н., доцент
Дорошенко А.П., аспірант
Кафедра транспортних систем і логістики
Одеський автомобільно-дорожній коледж
Одеський національний політехнічний університет

ВИЗНАЧЕННЯ ЧИННИКІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА НАДІЙНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЬКОГО ПАСАЖИРСЬКОГО ТРАНСПОРТУ

В рамках дослідження розглянуто рівень якості транспортного обслуговування населення, питання підвищення якості і ефективності функціонування системи міських пасажирських перевезень.

***Ключові слова:** міський пасажирський транспорт, транспортна система, вулично-дорожня мережа, транспортні послуги.*

Постановка проблеми і мета дослідження. Майже в кожному місті країни особливої актуальності набуває проблема низького рівня якості транспортного обслуговування населення, що виявляється у зростанні витрат часу на переміщення, недотриманні розкладу та інтервалу руху на маршрутах, зниженні рівня культури водіння та обслуговування пасажирів, безпеки та комфортності перевезень, екологічності послуг, неповному облаштуванні зупинок транспорту тощо. Збитковість підприємств міського пасажирського транспорту, критичний рівень зношеності рухомого складу, невизначеність джерел фінансування негативно позначаються на якості транспортних послуг. Незадовільний рівень якості зумовлює низьку конкурентоздатність послуг міського громадського транспорту та скорочення обсягів транспортної роботи [1].

Результати дослідження. Пасажирський транспорт є важливою складовою транспортної системи країни. Розвиток пасажирського транспорту сприяє розвитку галузей всього господарського комплексу, відображає характер руху населення, рівень розвитку виробництва і торгівлі. Тому, пасажирський транспорт є системоутворюючою ланкою, яка впливає на рівень і якість життя населення та розвиток продуктивних сил [2].

Головною задачею розвитку кожного міста є створення надійно працюючої, економічно вигідної, безпечної і екологічно чистої системи міського

пасажи́рського транспорту, яка б була орієнтована на інтереси громадян, підприємців і суспільства в цілому, що вимагає не тільки державного регулювання функціонування транспортних підприємств, але і обґрунтування методів і засобів вдосконалення їх діяльності.

Міський пасажирський транспорт, в першу чергу призначений для вирішення соціально значущого завдання, такого як своєчасне, якісне і надійне задоволення потреб населення в перевезеннях. Очевидно, що розгляд ефективності міських пасажирських перевезень тільки з точки зору населення міста не являється раціональним. Досягнення необхідного балансу між потребами пасажирів і перевізників являється необхідною умовою динамічного розвитку даної сфери.

Крім цього ефективна і надійна робота пасажирського транспорту являється чи не найважливішим фактором соціально-політичної і економічної стабільності. Міський пасажирський транспорт забезпечує основну частину трудових поїздок населення, а тому безпосередньо впливає на ефективність функціонування системи міського господарства, підприємств, організацій, закладів і всіх сфер економіки регіонів і країни в цілому. Тому проблема підвищення якості і ефективності функціонування системи міських пасажирських перевезень актуальна для всіх без виключення великих міст, оскільки даний процес має як соціальну, так і економічну складову.

Беззаперечно, пасажирський транспорт – один з найважливіших факторів забезпечення життєдіяльності більшості населення. Кожного дня ним користуються мільйони пасажирів. Проте, процес активної автомобілізації населення в значній мірі впливає на стан транспортної сфери більшості міст, особливо на завантаження вулично-дорожньої мережі. На основі аналізу ефективності функціонування системи міських пасажирських перевезень та вітчизняних наукових праць на дану тематику [3, 4] можна виділити наступні проблемні питання:

- прогресує фізичне і моральне старіння парку рухомого складу, о призводить до збільшення поточних витрат на їх експлуатацію;

- відбувається скорочення чисельності рухомого складу більшої місткості і ріст кількості автобусів малої місткості;

- знижується якість транспортного обслуговування населення при зростанні їх рухливості;

- ростуть транспортні витрати населення, які оплачують свій проїзд; підвищуються бюджетні витрати на забезпечення роботи міського автомобільного пасажирського транспорту.

Це може призвести до того, що: держава вимушена буде здійснювати значні вклади для виведення транспортної сфери з кризи, або навіть для її відродження; знизиться безпечність функціонування міських господарських систем; транспорт загального користування буде витіснений автомобілями особистого користування, що приведе до таких проблем як: різке загострення екологічної обстановки, зростання втрат від ДТП, скорочення вулично-дорожньої мережі та ін.

У зв'язку з вищезазначеним задача розвитку міського транспортного господарства з кожним роком стає більш складною. З цією ціллю для підвищення обґрунтування приймаючих управлінських рішень необхідна розробка і використання економіко-математичних моделей аналізу функціонування і прогнозу розвитку системи міського пасажирського транспорту. Часто, легше штучно створити або змодельовати ситуацію аналогічно до реальної. Методи моделювання дозволяють майже повністю передбачити проведення експериментів або спростити натурний експеримент і забезпечити достатню достовірність математичного описання і розрахунків.

Управління стає більш ефективним, якщо визначене коло факторів, що впливають на транспортний процес і його основні показники. Тому для аналізу роботи міського пасажирського транспорту необхідно визначити систему критеріїв його ефективності. Також при керуванні рухливістю міського населення дуже важливо, які цільові критерії вкладені в основу цього управління. Поняття критерію залежить від того, з точки зору кого з учасників цього процесу вони розглядаються.

Проведений аналіз критеріїв ефективності функціонування системи міських пасажирських перевезень дало змогу визначити наступну систему показників, що характеризують функціонування міського пасажирського транспорту:

- показники, що характеризують загальні результати функціонування системи;

- показники, що характеризують рівень забезпечення транспортом і якість транспортного обслуговування населення;

- показники, що характеризують ефективність підприємств-перевізників;

- показники, що характеризують специфіку функціонування окремих маршрутів.

В свою чергу, критерії ефективності, що характеризують загальні результати, можна поділити на:

- кількісні критерії – кількість відправлених пасажирів, кількість перевезених пасажирів, пасажирообіг;

- якісні критерії - середня відстань перевезення пасажирів, середня інтенсивність пасажирських перевезень, середня кількість поїздок на одного мешканця в рік.

Як висновок, можна сказати, що для забезпечення якісної роботи міського пасажирського транспорту необхідно ретельно вивчити представлені показники з можливістю в подальшому на них впливати.

Висновки. Отже, невідповідність якості транспортних послуг сучасним вимогам є однією з основних проблем функціонування та розвитку громадського транспорту. Перед системою міського транспорту пасажирів висувують вимоги більш швидкого, безпечного та комфортного транспортування. Майбутнє підприємств міського пасажирського транспорту залежить від їх спроможності забезпечити населення якісними, орієнтованими на споживача послугами. Зростання рівня якості послуг є дієвим засобом врегулювання інтересів різних сторін, а саме: перевізників, органів місцевого самоврядування, що зацікавлені в пріоритетному розвитку громадського транспорту в місті, та громадян - прихильників індивідуального транспорту.

Одним з критеріїв розвитку міста є вдосконалення систем громадського транспорту з врахуванням вимог сучасності. Стратегія розвитку міського пасажирського транспорту повинна бути спрямована на досягнення високої

економічної, соціальної ефективності роботи вітчизняних транспортних підприємств та забезпечення екологічної безпеки міст.

Література

1. Гнедіна К.В. Громадський транспорт в містах України: проблеми якості транспортних послуг / К.В.Гнедіна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.confcontact.com/2009kach/gnedina.php>

2. Комплексний аналіз транспортної мережі міста: системно-аналітичний підхід : [Монографія]. / Ільчук В.П. – Харків. С.А.М. – 2015. – 367с.

3. Ставничий Ю.А. Транспортные системы городов.-М .: Стройиздат , 1990. – 224 с.

4. Степанов О.В.Безпека автотранспорту в транспортному процесі [Монографія]. / О.В. Степанов. – Харків : С.А.М. – 2017. - 679 с.